

divina gloria, sed instrumentum*) regni delatum ad Lepidum et Antonium, quorum uterque pacem metuebat, inimicus otio erat. His ardentibus perturbandæ rei publicæ cupiditate, quod opponi posset præsidium, non habebamus. Itaque quum teneri urbem a parricidis viderem, nec te in ea nec Cassium tuto esse posse, mihi quoque ipsi esse excedendum putavi. Sed animus meus, qui a patriæ caritate nunquam alienatur, discessum ab eius periculis ferre non potuit. Romam ut redii, statim me obtuli Antonii scelere et dementia; quem quum in me incitavisset, consilia inire coepi rei publicæ liberandæ. Ideo Cæsarem auxi hunc adolescentem, per quem adhuc vivimus, si verum fateri volumus. Huic habiti sunt a me honores nulli, Brute, nisi debiti, nulli nisi necessarii; majoresque etiam decreverunt Philippus et Servilius. Sed nescio quo modo facilius homines in timore benigni, quam in victoria grati reperiuntur. Ego enim, D. Bruto liberato, quum lætissimus ille civitati dies illuxisset, idemque casu Bruti natalis esset, decrevi, ut in fastis ad eum diem Bruti nomen adscriberetur, in eoque sum maiorum exemplum secutus. Quod ego quum dabam Bruto, notam esse in fastis gratissimæ victoriæ sempiternam volebam; sed illo die cognovi plures in senatu malevolos esse quam gratos, et maxima senatus pars præteriti periculi oblita est.

*) instrumentum, quo aliquid instruitur et paratur; hoc loco exercitus intelliguntur.

4. Oversættelse fra Dansk til Engelsk*) (ved Tillægsexamen i Følge Bekj. 22. Maj 1874, for studerende af sproglig-historisk Rætning):

Samuel Johnson, en af de mest udmærkede engelske Forfattere i det 18. Aarhundrede, var en Søn af Michael Johnson, der i Begyndelsen af det nævnte Aarhundrede var Embedsmand i Lichfield og som Boghandler havde stor Anseelse i de indre¹ Grevskaber. Michael var saa vel kjendt med Indholdet af de Bøger, han faldt, at Landsbypræsterne i Staffordshire og Worcestershire betragtede ham som et Orakel i, hvad der angik Lærdom; men han var mere skikket til at ruge over² Bøger og snakke om dem, end til at handle med³ dem. Hans Forretning gik tilbage, hans Gjæld voxede, han kunde vanskelig afholde⁴ Husholdningens daglige Udgifter, og det oversteg hans Evne at holde sin Søn ved noget af Universiteterne; men en velhavende Nabo tilbød sin Hjælp, og 18 Aar gammel kom Samuel ind i Pembroke Kollegiet i Oxford. Han havde erhvervet sig en planløs⁵, men meget udbredt Læsning ved at ransage sin Faders Boghylder. Da han forestillede sig for Kollegiets Bestyrere, forbavsedes de lige saa meget over Massen af hans Lærdom som over hans lidet tiltalende⁶ Skikkelse og excentriske Manerer. Hans fattige, undertiden pjaltede⁷ Ydre⁸ fremkaldte en Medlidenhed hos hans Meddisciple, som var utaalelig for hans stolte Aand, og Nøden⁹ gjorde ham ikke slavisk, men ustyrlig. Selv de akademiske Myndigheder behandlede ham med den største Mangel paa Ærefrygt, og i ethvert Oprør imod Kollegiets Tugt var han Hovedlederen¹⁰; men man tilgav en Yngling med saa udmærkede Evner meget. Dog, da Tiden nærmede sig, da han under almindelige Forhold¹¹ skulde blive Bakkalaureus¹², vare hans Hjælpkilder udtømte, og han maatte forlade Universitetet uden nogen Grad.

¹ midland. ² pore upon. ³ trade in. ⁴ defray. ⁵ desultory. ⁶ ungainly. ⁷ ragged. ⁸ appearance. ⁹ distress. ¹⁰ ringleader. ¹¹ oversæt: i Tingenes almindelige Gang. ¹² bachelor of arts.

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aaret 1875—76 af Universitetet udsatte 11 Prisopgaver*) indkom i Aaret 1876—77 8 Afhandlinger, nemlig 3 theologiske, 1 stats-

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 26—27.

**) Univ. Aarb. 1875—76 S. 152—53.

videnskabelig, 3 i Filosofi og 1 i klassisk Filologi. Ligeledes indkom i dette Aar en naturhistorisk Afhandling som Besvarelse af den for Aaret 1874—75 udsatte Prisopgave*). Af disse fandtes 2 Afhandlinger, nemlig den ene af de theologiske og Afhandlingen i klassisk Filologi, værdige til Prisen. En Afhandling, nemlig den naturhistoriske, tilkjenndtes der et hæderligt Akcessit, og tre, nemlig de to af de theologiske og den statsvidenskabelige, Akcessit. Forfatterne fandtes at være:

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. theol. G. D. Dresler, af den theologiske,

Cand. philol. Johan Ludvig Heiberg af Afhandlingen i klassisk Filologi, af de Akcessit tilkjenndte Afhandlinger:

Cand. mag. C. T. Bartholin, af den naturhistoriske,

Stud. theol. J. S. F. Jørgensen og Cand. theol. M. F. K. Carøe, af de 2 theologiske, og

Cand. polit., Assistent i Landmandsbanen N. E. Hofman-Bang af den statsvidenskabelige.

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

1. De theologiske Afhandlinger. Til Besvarelse af den for 1875—76 fremsatte theologiske Prisopgave: „Hvilket er det væsentlige Udbytte af de i de sidste 60 Aar anstillede Undersøgelser om de saakaldte sibyllinske Oraklers Oprindelse, Indhold og Værd“, er der indkommet tre Afhandlinger. Den ene, som har til Motto: „Ist doch Sibyllendichtung keine von denen, welche durch das ewige Dasein und Leben der Dichtung selbst auch zugleich für ewige Zeiten mitgegeben sind, und die unter allen Völkern blühen können — Ewald, Abhandl. über Entst. u. s. w. Pag. 90.“, sætter sig til Opgave at paavise det nogenlunde sikre Udbytte af de sidste 60 Aars Undersøgelser angaaende Sibyllinernes Oprindelse og Indhold. Men der gjøres intet Forsøg paa at bestemme Sibyllinernes Værd i religiøs, historisk og æsthetisk Henseende. Heller ikke er Forfatteren gaaet ind paa det Spørgsmaal, hvorledes den nu foreliggende Samling som saadan er opstaaet, ved hvilken Lejlighed han vilde være kommet til udførligere at behandle den anonyme Prolog, end som nu er Tilfældet. Ogsaa savner man hos Forfatteren methodisk Behandling og overskuelig Fremstilling. Da Afhandlingen imidlertid vidner ikke blot om et flittigt og indgaaende Studium af den herhen hørende Literatur, men ogsaa om selvstændig Opfattelse og kritisk Sans, tro vi, at der bør tilkjenndes Forfatteren et „Akcessit“.

Den anden, med Motto: „*Κλῦτε δὲ μου μίσητες, βασιλεὺς αἰώνιος ἄρχει*“, bestaar i et Udtog i kronologisk Orden af de Forfattere, der i det opgivne Tidsrum have behandlet Spørgsmaalet om Sibyllinerne. Ved denne Fremgangsmaade bleve trættende Gjentagelser nundgaaelive, og i Stedet for at lade det væsenlige ret træde frem, udbreder Forfatteren sig i sit Referat over alt, hvad der er fremkommet; paa denne Maade kommer det ikke til en kritisk Sammenligning mellem de fremførte Opfattelser. Vel udtaler Forfatteren i et Slutningsafsnit sit eget Resultat, men uden at motivere dette ud af den foregaaende Fremstilling. Navnlig ere Spørgsmaalene om Sibyllinernes Indhold og Værd kun kort og utilfredsstillende behandlede. Trods disse saa betydelige Mangler maa det anerkjendes, at Afhandlingen baade er velskrevet og udført med Flid og Omhu, saa at den næppe har forbigaaet noget Punkt, som fortjente at komme i Betragtning. Vi tro derfor, at der kan tilkjenndes ogsaa denne Forfatter et „Akcessit“.

Den tredje Afhandling med Motto: „*Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε*“ 1 Thess. 5, 20—21“, staar betydelig højere end de tvende Konkurrenters. Forfatteren har ikke alene sat sig omhyggeligt ind i sit Stof, og viser nøje Kjendskab til de herom førte Forhandlinger; men han

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 273.

forstaar ogsaa at fremstille disse klart og anskueligt for Læseren. Han viser sig derhos at være i Besiddelse af kritisk Sans og sund Dømmekraft. Fremstillingen er i det hele god, gennemgaaende grundig og solid, dog noget bred og ikke fri for Gjentagelser. Ved Siden af den Grundighed, hvormed han behandler Spørgsmaalene om Oraklernes Oprindelse og Indhold, er det desto mere iøjnefaldende, at ogsaa hos ham er Bedømmelsen af deres Værd svag og ufyldstgjørende. Men naagt disse Mangler maa vi erklære Afhandlingen værdig til den akademiske Prisbelønning.

Kjøbenhavn, den 17. Marts 1877.

Chr. Hermansen.

C. Henrik Scharling.

P. Madsen.

2. Den statsvidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af den stillede Opgave: „Der ønskes en Fremstilling og Vurdering af Roschers Ejendommeligheder og Betydning som økonomisk Forfatter“, er der indkommet en Afhandling med Motto: „Die Methode einer Wissenschaft ist von weit grösserer Bedeutung, als irgend eine einzelne Entdeckung, so überraschend sie auch sein mag.“

Forfatteren har anvendt den største Del af sin ikke ret store og noget skizzemæssig behandlede Afhandling til at samle og gennemgaa Roschers egne, i hans forskellige Skrifter spredt forekommende Udtalelser om den Methode, han anser for den rette ved Økonomiens Behandling. Derimod er den selvstændige Del af Afhandlingen, Fremstillingen af Methodens Gjennemførelse, saa vel som Vurderingen af den og af Roschers øvrige Ejendommeligheder, temmelig mager. Der findes ingen nærmere Paavisning af denne Methodes Indvirkning paa Roschers Opfattelse eller Fremstilling af Videnskabens forskellige Spørgsmaal, hverken ved hans fortjenstlige Behandling af enkelte Dele af Videnskaben, saasom af Befolkningslæren, eller ved de Partier af samme, hvor hans Mangel paa bestemte Grundsætninger træder stærkt frem, som t. Ex. i hans „Nationalökonomie des Ackerbaus“. Forfatteren har heller ikke nærmere vist Roschers Forbindelse med den øvrige videnskabelige Udvikling i Tyskland, og navnlig savnes en Jævnforelse med beslægtede tyske økonomiske Forfattere, saa vel som en Sammenstilling med de modsatte Retninger i Frankrig og England, ligesom der heller ikke findes nogen Fremstilling af den store Indflydelse, Roscher har udøvet paa den hele nyere Udvikling af den økonomiske Videnskab i Tyskland og andre Lande. Imidlertid viser Afhandlingen, uagtet den røber, at Forfatteren næppe er i Besiddelse af noget omfattende økonomisk Studium, en betydelig almindelig Modenhed og videnskabelig Dannelse, og da derhos saa vel Fremstillingen som Bedømmelsen af Roscher, saa vidt den rækker, i alt væsentligt er rigtigt, have vi dog troet at kunne tilkjende den et „Aksesit“.

Kjøbenhavn, den 2. Febr. 1877.

N. C. Frederiksen.

Will. Scharling.

3. Afhandlingerne i Filosofi. Som Besvarelse af Prisopgaven i Filosofi: „At belyse Forholdet mellem den æsthetiske og den ethiske Livsanskuelse“, er der indkommet tre Afhandling med følgende Mottoer: „Enhver i og for sig klar Tanke har en naturlig Ret til et almenforstaaeligt Udtryk“. — „Splidsbevidsthed — Aabenbaringsviden“. — „*Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος*“.

Samtlige Afhandling, som ikke give Anledning til særlig Karakteristik af nogen enkelt af dem, fremtræde i Form af fragmentariske Antydninger og Ræsonnementer af mere almindelig Karakter, hvorved nu og da ret fornuftige Bemærkninger fremkomme; men da der gennemgaaende savnes strengere videnskabelig Undersøgelse og Motivering, kunne vi ikke anse nogen af dem værdig til den udsatte Belønning.

Kjøbenhavn, den 16. Januar 1877.

R. Nielsen.

S. Heegaard.

4. Afhandlingen i klassisk Filologi. Som Besvarelse af det for Aaret 1875—76 udsatte Prisspørgsmaal i klassisk Filologi: „Demosthenis orationes

adversus Boeotum commentario critico et exegetico illustrentur“ er der indleveret en paa Latin forfattet Afhandling med Motto: *εἰ μὴ φυλάξεις μίχρ', ἀπολείς τὰ μείζονα.*

Forfatteren af dette med Omhu og Dygtighed udførte Arbejde har vistnok i det hele fundet den rette Afgjorelse paa de almindelige Spørgsmaal, som kunne rejses angaaende disse Taler med Hensyn til deres Ægthed, Tid og de deri omhandlede Personers indbyrdes Forhold; dog synes det, som om han ved Behandlingen af det Retsspørgsmaal, hvorom den første Tale drejer sig, har været lidt for tilbøjelig til at tage Parti for Boeotos, og ikke lagt den rette Vægt paa de Argumenter, som kunne tale for hans Modstander, noget, som vel til Dels hidrører fra Misforstaaelsen af et Par Steder i Texten. Den kritiske og exegetiske Behandling af det erkelte i Talerne viser gennemgaaende en sund og fornuftig Opfattelse, klar Fremstilling og Fuldstændighed, og vidner om et flittigt og omfattende Studium. Skjønt der derfor ogsaa her kan paapeges Fejltagelser, saa vel i antikvarisk som i sproglig Henseende, og skjønt den latinske Sprogform ikke er pletfri, maa Afhandlingen dog i det hele betegnes som et saa dygtigt Arbejde, at Prisen bør tilkjendes den.

J. N. Madvig.

J. L. Ussing.

M. Cl. Gertz.

5. Den naturhistoriske Afhandling. Til Besvarelse af den for 1874—75 udsatte naturhistoriske Prisopgave: „En Bearbejdelse af de i Kulformationen paa Bornholm forekommende Planteforsteninger“ er der indkommet en Afhandling med Motto: „En Dag lader Ord udstømme til den anden. En Nat forkynnder Kundskab til den anden“, ledsaget af 11 Tavler med Afbildninger, samt en Samling af de dertil hørende Forsteninger.

Efter at have omtalt Brongniarts og Forchhammers Arbejder, hvori der er beskrevet 9 Arter fossile Planter fra Bornholms Kulformation, nemlig 3 Tangarter, 3 Bregner og 3 Cykadeer, af hvilke dog 5 synes at være meget tvivlsomme, gjør Forfatteren Rede for, hvorfra han har faaet Materialet til Undersøgelsen, og giver derefter en vel ordnet og kritisk Fremstilling af alle de af ham paaviste Arter. Disse beløbe sig i alt til 26, nemlig 1 Equisetum, 16 Bregner, 8 Cykadeer og 1 Naaletræ, der i alt væsentligt ere korrekt gjengivne i de Afhandlingen vedføjede Afbildninger. Ved dette hans Arbejde, der bærer Vidnesbyrd om at være udført med Samvittighedsfuldhed, er det lykkedes ham at udvide betydelig Kjendskabet til den fossile Flora paa Bornholm; men, — hvad ogsaa Forfatteren selv fremhæver i Indledningen, — hans Fraværelse fra Hovedstaden har hindret ham i at benytte Literaturen og de her værende Samlinger i saa stort et Omfang, som det vilde have været ønskeligt. Navnlig giver dette sig tilkjende i den overordentlig kortfattede Oversigt over de Resultater, som han mener at være kommet til med Hensyn til den bornholmske Kulformations Stilling over for nær staaende Dannelser i andre Lande, et Spørgsmaal, der bør betragtes som hørende ind under en fuldstændig Besvarelse af Opgaven. Vi kunne derfor kun tilkjende Forfatteren et hæderligt Akkessit, og haabe, at denne Anerkjendelse vil opmuntre ham til at fortsætte disse Studier.

Kjøbenhavn, den 15. Marts 1877.

Japetus Steenstrup.

Fr. Johnstrup.

F. Didrichsen.

De for Aaret 1876—77 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. I Theologi. Der ønskes en kritisk, paa Kilderne grundet Fremstilling af Origenes's Theologi, med Paavisning af dens Stilling til Oldtidens senere dogmatiske Stridigheder. 2. I Lovkyndighed. At fremstille Betingelserne for internationale Overenskomsters Retsgyldighed med særligt Hensyn til dansk Ret. 3. I Statsvidenskab. Hvorvidt ere Statsbaner at foretrække for Privatbaner, særlig med Hensyn til den hensigtsmæssigste Taxtansættelse? 4. I Lægevidenskab. Der ønskes en til Dels paa selvstændige Undersøgelser grundet Bedøm-

melse af Salicylsyrens Værd som Antisepticum og Antipyreticum. 5. I Filosofi. Hvorvidt kan den nyere engelske Filosofi saa vel i Henseende til Resultat som til videnskabelig Methode siges at betegne noget væsentligt Fremskridt i den filosofiske Erkjendelse? 6. I Historie. Billedstormen under de byzantinske Kejserer sammenstillet med tilsvarende Begivenheder til andre Tider. 7. I klassisk Filologi. Quoniam Romanus sermo, ut ait Quintilianus (I, 4, 19), articulos non desiderat, exponatur, quibus rationibus articuli vis reddatur, et quid momenti ad totam formam orationis articuli defectus habuerit. Hvorledes afhjalp Romerne Savnet af den bestemte Artikel, og hvilken Indflydelse har Mangelen af denne haft paa Sprogbrugen? Det vil være en anbefaling, hvis Undersøgelsen ogsaa omfatter Sporene af en begyndende Artikeldannelse inden for Latinen selv. 8. I østerlandsk Filologi. At bedømme Forholdet mellem Zamachshari og Beidhavi som Koran-Fortolkere. 9. I Mathematik og Astronomi. Hvilke Methoder ville være at anvende til de første Bestemmelser af en Planets Bane (forinden Perturbationerne kunne tages med i Regning), dersom Planeten kun maatte være synlig under Forbigang over Solens Skive? 10. I Fysik og Kemi. Næst efter en Oversigt over de vigtigste Undersøgelser, man har anstillet over den elektriske Strøms Indflydelse paa Haarrørvirkningen, forlanges der en Række af selvstændige Forsøg, hvorved de herhen hørende Forhold yderligere oplyses. 11. I Naturhistorie. Der ønskes en Fremstilling af de Fremskridt, der i Læren om Bladets Morphose have fundet Sted siden 1837.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1876—77 have 10 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt sex den medicinske og fire den filosofiske Doktorgrad.

Cand. mag. Julius Albert Fridericia (Magisterkonferens i Historie i Maj 1872) forsvarede den 11. Oktbr. 1876 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: „Danmarks ydre politiske Historie i Tiden fra Freden i Lybek til Freden i Prag (1629—1635).“ Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. Fr. Schiern og Dr. E. Holm, af Tilhørerne ingen. Graden meddelt den 20. Oktbr. s. A.

Cand. med. & chir. Peter Wilken Heiberg Ditzel (Lægeexamen i Juni 1867) forsvarede den 12. Oktbr. 1876 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: „Partus præmaturus artificialis“. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne M. H. Saxtorph og Dr. A. Stadfeldt, af Tilhørerne stud. med. Niels Christophersen og praktiserende Læge i Kjøbenhavn, Dr. F. E. Levison. Graden meddelt den 14. Novbr. 1876.

Cand. med. & chir. Søren Thorvald Sørensen (Lægeexamen i Januar 1872) forsvarede den 20. Oktbr. 1876 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: „Undersøgelser om Antallet af røde og hvide Blodlegemer under forskellige fysiologiske og patologiske Tilstande“. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. P. L. Panum og Dr. C. M. Reisz, af Tilhørerne Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium, Reservelæge J. E. Buntzen. Graden meddelt d. 14. Novbr. 1876.

Cand. mag. Alexander Georg Thorsøe (Magisterkonferens i Historie i Dec. 1864) forsvarede d. 10. Novbr. 1876 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne